

D E C I Z I E

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursurile declarate de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei și Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Pasat împotriva Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei” cu privire la anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei, a fost casată parțial hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 20 noiembrie 2017 Maria Pasat a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Poșta Moldovei” cu privire la anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 1-2).

În motivarea acțiunii reclamanta Maria Pasat, a indicat că prin ordinul ÎS „Poșta Moldovei” nr. 356p din 18 august 2017, a fost dispusă încetarea contractului individual de muncă încheiat cu ea - specialist principal Secția Elaborări Proceduri Tehnologice, în temeiul art. 82 lit. f) Codul muncii, din motivul expirării contractului individual de muncă.

Reclamanta a susținut că ordinul menționat supra este ilegal, deoarece la data desfacerii contractului de muncă nu mai deținea funcția indicată în ordin, or prin acordului suplimentar la contractul individual de muncă din 18 aprilie 2017, a fost

transferată în funcția de specialist principal, Secția reglementări proceduri operaționale. Așadar, desfacerea contractului individual de muncă la 21 august 2017 este lipsită de temeii juridic și contravine situației de fapt.

Reclamanta a remarcat că din înscrierile efectuate în carnetul de muncă, se atestă indubitabil că activează în sectorul poștal din 1978 și are o experiență în domeniu de 39 ani, deci încetarea contractului individual de muncă în lipsa unui temei legal, a avut un profund impact emoțional.

Reclamanta a solicitat anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, începând cu 23 decembrie 2017 și până la pronunțarea hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 44).

Prin hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Maria Pasat, a fost respinsă (f.d. 62, 64-67).

Prin decizia din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei, a fost casată parțial hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre prin care a fost admisă parțial acțiunea depusă de Maria Pasat și a fost încasat din contul ÎS „Poșta Moldovei” în beneficiul Mariei Pasat prejudiciul moral în mărime de un salariu lunar de 7543 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută fără modificări.

La 19 martie 2019 Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea pretențiilor respinse și pronunțarea a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs, recurenta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a indicat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, iar probele au fost apreciate în mod arbitrar.

Totodată, recurenta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a invocat că instanța de apel eronat a dedus faptul că ÎS „Poșta Moldovei” era îndreptățită de a-și anula ordinul fără a negocia cu salariatul, motivând că acordul salariatului a fost eliberat tacit prin însăși faptul înaintării în instanță a pretențiilor despre anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017.

La fel, recurenta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a susținut că concluzia în cauză este una eronată și contrară normei legale, având în vedere că instanța de apel a ignorat faptul că obiectul acțiunii nu se rezumă doar la cerința privind anularea ordinului, iar atâta timp cât celelalte cerințe au fost ignorate nu se poate statua că reclamanta în mod tacit a renunțat la ele, cu atât mai mult că legea nu admite posibilitatea alegerii cerințelor de către pârât, dar impune existența

negocierilor directe între părți, după care, în cazul ajungerii la o înțelegere asupra tuturor cerințelor care fac obiectul litigiului, urmează a fi încheiată o tranzacție de împăcare, fapt care atrage încetarea procesului. La caz, ÎS „Poșta Moldovei” n-a purtat nici o negociere cu Pasat Maria în vederea soluționării amiabile a litigiului, iar emiterea formală a ordinului, pe care nu avea intenția de al executa, în partea ce ține de restabilirea în funcție, a avut un singur scop de a se eschiva de la compensarea integrală a prejudiciului material cauzat.

De asemenea, recurenta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a precizat că instanțele ierarhic inferioare au respins cerința privind încasarea salariului pentru perioada 22 decembrie 2017 și până la pronunțarea hotărârii, pe motiv că după această dată a încetat absența forțată de la muncă, deoarece a fost emis ordinul de restabilire în funcție, însă a fost ignorat faptul că salariața Maria Pasat n-a fost admisă la serviciu, fiind privată și după emiterea ordinului 547p din 21 decembrie 2017 de posibilitatea de a munci. Cu toate acestea, în situația în care ÎS „Poșta Moldovei” n-a prezentat careva probe care să confirme încetarea raporturilor de muncă după 21 decembrie 2017, salariul oricum urmează a fi achitat, prin urmare acest capăt de cerere urmează a fi admis.

Recurenta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a subliniat că punerea în sarcina sa a probării în ce mod ÎS „Poșta Moldovei” și-a pus în aplicare propriul ordin contravine prevederilor legislației în vigoare, care stabilește că în cazul soluționării litigiilor de muncă, sarcina probațiunii îi revine angajatorului care v-a fi obligat să dovedească legalitatea acțiunile sale.

La 15 mai 2019 ÎS „Poșta Moldovei” a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs, recurenta ÎS „Poșta Moldovei” a indicat că instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile art. 90 din Codul muncii și art. art. 94, 96 din Codul de procedură civilă.

Recurenta ÎS „Poșta Moldovei” a specificat că prima instanța corect a constatat că solicitările intimitei au fost pe deplin satisfăcute, prin urmare nu pot fi reținute ca întemeiate pretențiile acesteia privind compensarea prejudiciului moral, întrucât însăși restabilirea la locul de muncă constituie o satisfacție echitabilă.

Recurenta ÎS „Poșta Moldovei” a remarcat că instanța de fond just a reținut că cerința privind recuperarea prejudiciului moral este nejustificată, deoarece nu au fost prezentate probe care să demonstreze suportarea prejudiciului moral. Mai mult, intimata nici n-a făcut uz de careva elemente probatorii care ar dovedi existența acestuia.

Recurenta ÎS „Poșta Moldovei” a precizat că odată ce până la pronunțarea hotărârii judecătorești, angajatorul însuși și-a anulat ordinul nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă încheiat cu Maria Pasat, totodată dispunând restabilirea ultimei în funcția deținută anterior, cu achitarea integrală a despăgubirii pentru perioada absenței de la muncă, consideră că instanța apel eronat a aplicat prevederile art. 90 Codul Muncii și în mod neîntemeiat a dispus admiterea cerinței de încasare a prejudiciului moral în mărime de 7543 de lei.

Recurenta ÎS „Poșta Moldovei” a învederat că în conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compensează proporțional părții admise din pretenții, însă instanța de apel a dispus încasarea integrală a

cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 3000 de lei. De altfel, întru probarea cheltuielilor de asistență juridică, a fost prezentat doar bonul de plată al serviciilor juridice, fără a fi prezentată lista detaliată a acțiunilor efectuate de reprezentant pe marginea cauzei civile respective și implicit fără a se proba că cheltuielile de asistență solicitate sunt real suportate, necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

La 10 aprilie 2019 în adresa intimă ÎS „Poșta Moldovei” a fost expediată copia recursului declarat de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 119), însă intimata nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

La 17 mai 2019 în adresa intimă Maria Pasat și reprezentantului acesteia, avocatul Mariana Apreotesei au fost expediate copia recursului declarat de ÎS „Poșta Moldovei”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 129).

La 15 mai 2019 ÎS „Poșta Moldovei” a depus referință prin care a solicitat declararea recursului Mariei Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei ca inadmisibil sau respingerea acestuia ca fiind neîntemeiat (f.d. 130-135).

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 19 iunie 2019 a considerat recursurile declarate de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei și ÎS „Poșta Moldovei” admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

Examinând recursurile declarate de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei și ÎS „Poșta Moldovei”, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție le consideră întemeiate și care urmează a fi admise, cu casarea deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Actele cauzei confirmă faptul că prin acordul suplimentar din 18 aprilie 2017 la contractul individual de muncă încheiat între ÎS „Poșta Moldovei” în calitate de angajator și Maria Pasat în calitate de angajat, a fost dispusă transferarea Mariei Pasat din funcția de specialist principal, Secția elaborări producere tehnologice, în funcția de specialist principal, Secția reglementări proceduri operaționale, categoria de salarizare 15 și salariul de funcție 7543 de lei (f.d. 5).

Prin ordinul ÎS „Poșta Moldovei” nr. 356p din 18 august 2017, a fost dispusă încetarea contractului individual de muncă încheiat cu Pasat Maria, specialist principal, Secția elaborări proceduri tehnologice, la 21 august 2017, în temeiul art. 82 lit. f) Codul muncii – expirarea termenului contractului individual de muncă (f.d. 4).

Nefiind de acord cu acțiunile angajatorului ÎS „Poșta Moldovei”, la 20 noiembrie 2017 Maria Pasat a înaintat prezenta acțiune și a solicitat anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 1-2).

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, începând cu 23 decembrie 2017 și până la pronunțarea hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 44).

Iar, angajatorul/pârât ÎS „Poșta Moldovei” a prezentat ordinul nr. 547p din 21 decembrie 2017, prin care a fost dispusă anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, cu restabilirea Mariei Pasat în funcție de specialist principal, Secția reglementări proceduri operaționale, cu categoria de salarizare 15 și salariul de funcție 7543 de lei, începând cu data de 22 decembrie 2017, și achitarea Mariei Pasat a salariului pentru perioada 22 august 2017 – 22 decembrie 2017. Ordinul respectiv a fost adus la cunoștința Mariei Pasat la 22 decembrie 2017, fapt confirmat prin semnătura acesteia pe versoul ordinului (f.d.32).

Totodată, angajatorul/pârât ÎS „Poșta Moldovei” a prezentat și bonului de calcul pentru luna decembrie 2017, prin care se confirmă că a achitat Mariei Pasat suma de 33935,02 de lei (f.d. 33).

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanța a respins acțiunea depusă de reclamanta Maria Pasat, motivând că în cadrul cercetării judecătorești au fost prezentate probe concludente și pertinente ce confirmă că ordinul nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă a fost anulat de către directorul general al ÎS „Poșta Moldovei”, prin ordinul nr. 547p din 21 decembrie 2017, astfel reclamanta Maria Pasat a fost restabilită în funcție de specialist principal, Secția reglementări proceduri operaționale, cu categoria de salarizare 15 și salariu de funcție 7453 de lei, începând cu data de 22 decembrie 2017.

Totodată, prima instanța a menționat că angajatorul s-a conformat prevederilor legale și a reparat prejudiciul cauzat salariatului Maria Pasat prin plata obligatorie a unei despăgubiri pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă.

De asemenea, prima instanța a conchis că în situația în care începând cu 22 decembrie 2017, Maria Pasat a fost restabilită în funcție, fapt adus la cunoștința acesteia prin semnătură, nu este în drept să oblige ÎS „Poșta Moldovei” să achite salariul reclamantei Maria Pasat începând cu 23 decembrie 2017 până la pronunțarea hotărârii instanței de judecată, or în această perioadă ultima urma să presteze serviciu la ÎS „Poșta Moldovei”.

Cu referire la prejudiciu moral solicitat de reclamanta Maria Pasat, instanța de fond a indicat că această cerință este neîntemeiată, or pe parcursul examinării cauzei nu a fost constatat și nici prezentate probe care să demonstreze că reclamanta a avut de suferit careva prejudicii de ordin moral, mai mult că, restabilirea sa în funcție constituie o satisfacție echitabilă.

Judecând pricina în ordine de apel, instanța de apel a conchis asupra necesității admiterii apelului declarat de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei, casării parțiale a hotărârii din 06 iunie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani și emiterii în această parte a unei noi hotărâri prin care să fie admisă parțial acțiunea depusă de Maria Pasat și încasat din contul ÎS „Poșta Moldovei” în beneficiul Mariei Pasat prejudiciul moral în mărime de un salariu lunar de 7543 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută fără modificări.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că, pretenția apelantei Maria Pasat cu privire la anularea ordinului ÎS „Poșta Moldovei” nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, nu poate fi admisă, în contextul în care acesta a fost anulat până la pronunțarea hotărârii primei instanțe prin ordinul ÎS „Poșta Moldovei” nr. 547p din 21 decembrie 2017, prin care apelanta Maria Pasat a fost repusă în funcția deținută anterior cu compensarea salariului pentru perioada absenței forțate a acesteia de la muncă pentru perioada 22 august 2017 – 22 decembrie 2017.

De altfel, instanța de apel a concluzionat că pretenția menționată supra este neîntemeiată și just a fost respinsă de prima instanță. Or, litigiul individual de muncă a fost soluționat benevol de către angajator, respectiv acesta nu mai poate constitui obiect de examinare în instanța de judecată.

Totodată, instanța de apel a statuat că indiferent de faptul că ÎS „Poșta Moldovei” și-a anulat ordinul nr. 356p din 18 august 2017, pe perioada 18 august 2017 – 21 august 2017 și până la restabilirea acesteia în funcție - 22 decembrie 2017, Maria Pasat a fost privată de posibilitatea de munci, situație atribuită expres de Lege la categoria faptelor ilicite pasibile de a institui obligația angajatorului de a compensa prejudiciul moral în cuantum de cel puțin un salariu mediu lunar.

În consecință, instanța de apel a menționat că încălcările comise, întinderea acestora și caracterul suferințelor eventual cauzate apelantei, denotă necesitatea compensării prejudiciului moral prin adjudecarea în acest scop în beneficiul Mariei Pasat din contul ÎS „Poșta Moldovei” a sumei de 7543 de lei, ce constituie valoarea unui salariu mediu lunar al apelantei, sumă pe care instanța o apreciază ca fiind suficientă pentru acoperirea prejudiciului moral cauzat apelantei și echitabilă în raport cu natura dreptului încălcat. Or, scopul compensației prejudiciului moral nu este unul punitiv, iar instanța are obligația de a nu admite prin intermediul sumei adjudecate cu titlu de compensație a prejudiciului moral, îmbogățirea fără justă cauză a reclamantului.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Pentru început, instanța de recurs consideră necesar de a reitera că legislația procedural-civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este dictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

Reieșind din principiile dreptului procesual civil, Colegiul notează că, acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale consacrate și garantate, pentru apărarea prin intermediul instanței de judecată în ordinea stabilită de lege a dreptului subiectiv prezumat încălcat sau prezumat contestat. Acțiunea civilă constă din trei elemente interdependente: obiectul, temeiul și părțile acțiunii.

La rândul său, obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Or, reieșind din acestea, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Implicit circumstanțelor cauzei, instanța de recurs atestă că, deși pe parcursul examinării cauzei în primă instanță, angajatorul ÎS „Poșta Moldovei” și-a revocat ordinul de încetare a contractului individual de muncă încheiat cu salariața Maria Pasat, totodată dispunând și compensarea salariului reclamantei Maria Pasat pentru perioada absenței forțate de la muncă - 22 august 2017 – 22 decembrie 2017, ultima a insistat asupra examinării litigiului, anulării ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasării salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă”, începând cu 23 decembrie 2017 și până la pronunțarea hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată, motivând că nu a fost admisă la serviciu, fiind privată în continuare de dreptul de a munci, respectiv urmează să-i fie achitat salariu și pentru perioada 23 decembrie 2017 - 06 iunie 2018, adică până la data pronunțării hotărârii instanței de judecată.

În conformitate cu art. 89 alin. (1) Codul muncii, salariatul transferat nelegitim la o altă muncă sau eliberat nelegitim din serviciu poate fi restabilit la locul de muncă prin negocieri directe cu angajatorul, iar în caz de litigiu - prin hotărâre a instanței de judecată.

Așadar, reieșind din prevederile legale citate supra, Colegiul civil conchide că revocarea de către angajator a propriului ordin de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului este posibilă, întrucât, pe de o parte legislația muncii nu interzice expres revocarea, iar, pe de altă parte, decizia de eliberare nelegitimă din serviciu nu este un act jurisdicțional care, prin definiție este irevocabil.

Prin urmare, prin revocare - act unilateral al angajatorului, se revine asupra deciziei sale anterioare, desființând cu efect retroactiv decizia în cauză. În asemenea cazuri, revocarea ordinului de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului, are ca scop finalitatea restabilirii continuității raportului juridic de muncă și este operabilă prin emiterea unui act juridic simetric celui pe care îl desființează.

În continuare, instanța de recurs conchide că ordinul de eliberare nelegitim din serviciu este un act juridic unilateral, care în corespundere cu art. 196 alin. (1) Cod civil, presupune manifestarea de voință a unei singure persoane, putând da naștere la obligații pentru terți numai în cazurile prevăzute de lege.

Mai mult, ordinul de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului urmează a fi raportat la categoria actelor unilaterale supuse comunicării. Pentru această categorie de acte unilaterale este specific faptul că ele nu mai pot fi revocate din momentul comunicării lor, cu excepția cazurilor când legea permite acest lucru, explicit sau implicit.

La caz, Colegiul deceleză că prevederile Codului muncii atestă că legiuitorul permite (în mod implicit) angajatorului revocarea ordinului de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului.

În această conjunctură, instanța de recurs conchide că art. 89 alin. (1) Codul muncii, prevede că una din căile amiabile de tranșare a disensiunii va fi revocarea, după negocieri, a ordinului de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului.

Pentru validitatea actului de revocare trebuie să fie întrunite cumulativ următoarele condiții: a) să provină de la același organ sau aceeași persoană care a emis decizia inițială; b) să fie întocmit în formă scrisă (ca expresie a principiului simetriei actelor juridice) și, totodată, să îmbrace forma unui ordin (a unei dispoziții, decizii sau hotărâri), care trebuie adus la cunoștința fostului salariat, sub semnătură; c) să

întrunească condițiile de valabilitate ale actului juridic, prevăzute de art. 312-326 din Codul Civil (consimțământul valabil al persoanei, obiectul, cauza și forma actului juridic); d) să opereze pentru motive de nelegalitate, netemeinicie sau (și) inoportunitate.

Totodată, Colegiul menționează că din art. 89 alin. (1) Codul muncii, se poate deduce că instituția revocării ordinului de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului poate avea loc în următoarele ipoteze:

1) dacă ordinul de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului a fost emis, dar aducerea la cunoștința salariatului nu s-a realizat, revocarea acestui act unilateral supus comunicării este posibilă și legală, raportul de muncă al părților fiind considerat neîntrerupt;

2) în cazul în care ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) de eliberare nelegitim din serviciu a fost comunicat salariatului, sub semnătură, revocarea actului juridic respectiv este posibilă, în raport cu următoarele ipoteze:

a) după ce ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului a fost comunicat salariatului, revocarea lui este posibilă până în momentul înaintării de către salariatul concediat a acțiunii civile privind restabilirea acestuia la locul de muncă ocupat anterior;

b) după sesizarea instanței, cu o cerere de chemare în judecată cu privire la anularea actului de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului, revocarea ar trebui să fie posibilă doar cu acordul expres al salariatului-reclamant, caz în care se recurge fie la renunțarea la acțiune (art. 212 și art. 265, lit. c) din Codul de procedură civilă), ce va avea ca efect încetarea procesului, fie la neprezentarea salariatului-reclamant, care a fost citat legal, în ședința de judecată, fapt ce conduce la scoaterea cererii de pe rol (art. 267, lit. g) din CPC al RM), fie la încheierea unei tranzacții confirmate de instanța de judecată (art. 265, lit. d) din CPC al RM);

c) în cazul în care, după depunerea în instanța de judecată a cererii de chemare în judecată cu privire la anularea actului de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului, salariatul-reclamant nu își dă acordul pentru revocarea actului contestat, litigiul de muncă trebuie să continue și instanța de judecată va pronunța o hotărâre de admitere sau respingere a pretențiilor salariatului-reclamant, după caz;

d) revocarea ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) de eliberare nelegitim din serviciu a salariatului nu va fi posibilă după ce s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă prin care actul juridic contestat a fost menținut.

În acest context, Colegiul lărgit constată că în litigiul dedus judecătii, angajatorul ÎS „Poșta Moldovei” și-a revocat propui ordin nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, după sesizarea instanței de judecată cu prezenta acțiune depusă de Maria Pasat și fără a fi negociată revocarea acestuia cu salariața Maria Pasat.

Prin urmare, ținând cont de cele expuse supra și de faptul că în prezenta speță, revocarea ordinului de eliberare nelegitim din serviciu a reclamantei Maria Pasat, nu a fost negociată, iar reclamanta a invocat acest fapt pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare și și-a susținut acțiunea în sensul formulat, nerenuțând la acțiune, totodată nefiind încheiată o tranzacție de împăcare, precum și nici nu a intervenit careva premise care să permită instanțe să scoată acțiunea de pe rol, Colegiu conchide că instanțele ierarhic inferioare pripit și eronat au respins pretenția reclamantei Maria Pasat cu privire la anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017

privind încetarea contractului individual de muncă, rezumându-se doar la faptul că angajatorul ÎS „Poșta Moldovei” și-a revocat ordinului care se solicită a fi anulat, prin ordinul nr. 547p din 21 decembrie 2017, astfel că litigiul individual de muncă a fost soluționat benevol de către angajator, respectiv acesta nu mai poate constitui obiect de examinare în instanța de judecată.

Or, în speța dedusă judecării, instanțele ierarhic inferioare urma să examineze legalitatea și temeinicia ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, care de fapt a fost recunoscut de angajator că este neîntemeiat și ilegal, iar în cazul adoptării unei eventuale hotărâri de admitere a acțiunii reclamantei Maria Pasat, de a nu o pune în executare, în partea anulării ordinului cu privire la încetarea contractului individual de muncă.

În continuare, instanța de recurs menționează că contrar obligației instanței de judecată de a determina toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, prima instanță și instanța de apel au omis cu desăvârșire să dea apreciere alegațiilor reclamantei că restabilirea sa în funcție a rămas neexecutată fiind în continuare lipsită de posibilitatea de a munci.

La acest capitol, Colegiul stabilește că, instanțele ierarhic inferioare au omis să răspundă la aceste solicitări invocate într-un mod clar și precis de Maria Pasat, deși în conformitate cu art. 373 alin. (5) Cod de procedură civilă, ultima era obligată să depună diligență maximă în acest sens. Cu atât mai mult că, art. 239 Cod de procedură civilă, prevede că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanța și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Mai mult, faptul că restabilirea Mariei Pasat în funcție a rămas neexecutată nu a fost combătută de angajator ÎM „Poșta Moldovei”, deși conform art. 89 alin. (2) din Codul muncii, acesta avea obligația să o dovedească prin probe utile, pertinente și concludente legalitatea acțiunilor sale.

Distinct acestor circumstanțe, Colegiul menționează că reclamanta Maria Pasat a solicitat încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă: 23 decembrie 2017 - 06 iunie 2018, adică până la data pronunțării instanței de judecată, însă instanțele ierarhic inferioare au respins această cerință invocând că absența forțată de la muncă poate surveni doar în cazul în care angajatorul întreprinde anumite acțiuni ce împiedică prezentarea salariatului la locul de muncă, condiție ce nu a fost constată în speța dedusă judecării.

Deși, la materialele cauzei lipsesc probe care să infirme ipoteza reclamantei Maria Pasat că restabilirea sa în funcție a rămas neexecutată fiind în continuarea lipsită de posibilitatea de a munci și nici salariul nu i-a fost achitat după data de 23 decembrie 2017.

De fapt, la materiale cauzei lipsește tabelul de pontaj sau extrasul de pe cardul salarial în cazul în care reclamantul deține un card salarial, respectiv instanța de recurs este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă cazului supus judecării, în condițiile când instanța de apel și prima instanța nu au dat o apreciere corespunzătoare circumstanțelor cauzei și probelor prezentate de către participanții la proces și au omis să se expună asupra argumentelor și cerințelor formulate, oferind în decizie explicații neclare și contradictorii, făcând astfel imposibilă verificarea corectitudinii aplicării de către instanța de apel a cadrului legal.

În această ordine de idei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, reclamanta Maria Pasat nu a fost auzită de instanțele inferioare într-un mod echitabil, fără a-i respecta garanțiile prevăzute la art. 6 din Convenție, deși art. 9 alin. (1) CPC stabilește că, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Conjunctura descrisă supra profilează faptul că, instanța de apel nu a exercitat un control judiciar complet, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, iar drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate.

La caz, Colegiul învederează că, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În speță, este evident că constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide necesitatea casării deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor speței și aprecierea eronată a normelor de drept material.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursurilor declarate de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei și ÎS „Poșta Moldovei” și casării deciziei

din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Maria Pasat, reprezentată de avocatul Mariana Apreotesei și Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”.

Se casează decizia din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Pasat împotriva Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei” cu privire la anularea ordinului nr. 356p din 18 august 2017 privind încetarea contractului individual de muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan